יום **א'**, **כ"א בטבת** תשס"ה (**02** בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

היום, **כ"א בטבת**, יום פטירתו של **זיגפריד מוזס** (1887-1974), מבקר המדינה הראשון בישראל (1949-1961); ב- 1933-1937 (בשנים הראשונות של המשטר הנאצי), היה נשיא ההסתדרות הציונית בגרמניה; עלה לארץ ב- 1937.

מבקר המדינה

אחד מהחוקים הראשונים שהובאו לאישור הכנסת על-ידי הממשלה, זמן קצר לאחר שנבחרה האספה המכוננת - היא הכנסת הראשונה - הייתה **חוק מבקר המדינה**. עצם חקיקת החוק בשלב כה מוקדם לקיום המדינה הוכיח, הלכה למעשה, שכוונת המדינה החדשה היא להיות מדינה מתוקנת, בכל הנוגע להתייחסותה להוצאות כספיות על-ידי המדינה וטוהר המידות. בחוק מבקר המדינה נקבע שהמבקר ימונה על-ידי נשיא המדינה, כפי שבבריטניה הוא ממונה על-ידי המלך. **ואמנם**, מבקר המדינה הראשון, **זיגפריד מוזס**, מונה על-ידי הנשיא חיים וייצמן. רק מאוחר יותר הוחלט שהמבקר, כמו הנשיא עצמו, ייבחר על ידי הכנסת, והחלטה זו עוגנה הן בחוק מבקר המדינה משנת 1958, והן בחוק יסוד: מבקר המדינה משנת 1988. מאז 1998 **נבחר המבקר לתקופת כהונה אחת בת שבע שנים**.

עניין אחר שנלקח מהמסורת הבריטית, היה שתפקיד המבקר יינתן בידי "אישיות נאמנה", שאינו בעל סמכויות שפיטה. למרות זאת במהלך השנים קבעו המבקרים, מידי פעם בפעם, קביעות שהן מעין שיפוטיות, כמו למשל, החלטת מבקרת המדינה מרים בן פורת בשנת 1993 בין גרסתו של שר המשטרה דאז **משה שחל** וגרסתו של מפכ"ל המשטרה לשעבר **יעקב טרנר** [היום ראש עיריית באר-שבע], בדבר הרקע לפיטוריו של זה האחרון. אם כי מוסד המבקר הושתת בעיקרו על הניסיון הבריטי הרי שהאישים שהקימוהו היו כולם "יקים" - יהודים משכילים יוצאי גרמניה ואוסטריה. **הייתה זו תנועת החרות** אשר התעקשה לוודא שהמבקר לא יהיה איש פוליטי ולא ייצג מפלגה כלשהי. מסיבה זאת הציעו מנהיגיה את ההצעה (שלא נתקבלה) שהמבקר ימונה לפי המלצת "זקן השופטים" מקרב "בית הדין העליון". למרות זאת, עד כה לא כיהנה כמבקר אישיות בעלת צביון פוליטי.

חוק יסוד: מבקר המדינה משנת 1988 שינה במקצת את הגדרת תפקיד המבקר: קיום "ביקורת על המשק, הנכסים, הכספים, ההתחייבויות והמנהל של המדינה, של משרדי הממשלה, של כל מפעל, מוסד או תאגיד של המדינה, של הרשויות המקומיות ושל גופים או מוסדות אחרים שהועמדו על-פי חוק לביקורתו של מבקר המדינה" ובחינת "חוקיות הפעולות, טוהר המידות, הניהול התקין, היעילות והחיסכון של הגופים המבוקרים, וכל עניין אחר שיראה בו צורך...". מאז 1971 **משמש המבקר גם כנציב תלונות הציבור** (אומבודסמן), לגבי כל גוף או פקיד הנתון לביקורת משרדו. כבר בחוק המקורי הודגש שהמבקר יהיה אחראי בפני הכנסת בלבד, ונאמר שהמבקר ידווח לוועדת הכספים. במהלך כהונתה של הכנסת ה- 8 (19741977-), הוקמה וועדה מיוחדת לטיפול בדוחות המבקר, היא **הוועדה לביקורת המדינה**. הדוחות השנתיים של מבקר המדינה, זוכים לתשומת לב מרובה מידי התקשורת. תחושת הציבור היא שבסופו של דבר חלק גדול מביקורתו של המבקר אינו זוכה לטיפול כלשהו. ובכל זאת, למרות שקשה למדוד את השפעת דוחות מבקר המדינה מבחינה

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום א', כ"א בטבת תשס"ה (02 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

כמותית, אין ספק שהרבה תוקן ושונה בעקבות כל דוחות מבקר המדינה שפורסמו עד כה, ואימת המבקר מונעת מעשים רבים שהיו נעשים אלמלא היה קיים.